

Posudek vedoucího bakalářské práce

Kateřina Hronová: Hlas jako pracovní nástroj tlumočnicka

FF UK v Praze, Ústav jazyků a komunikace neslyšících

Bakalářská práce Kateřiny Hronové se zabývá tématem hlasu jako pracovního nástroje tlumočnicka mluvených i znakových jazyků. Teoretická část je věnována definici hlasu a jeho funkce, zejména se zaměřením na tlumočnickou profesi, hlasovým poruchám i zásadám hlasové pedagogiky a hlasové hygieny. Praktická část se zaměřuje na péči o hlas jako součást odborné tlumočnické přípravy, a to jednak formou řešerší studijních plánů vybraných domácích i zahraničních institucí, jednak formou dotazníkového šetření mezi tlumočnickými mluvených a znakových jazyků, zjišťujícího význam, který tlumočníci hlasu přisuzují, výskyt hlasových poruch mezi nimi, jejich obeznámenost se zásadami hlasové hygieny i míru aplikace těchto zásad, a dále absolvovanou odbornou přípravu z hlediska hlasové péče a její užitečnost a dostatečnost.

Práce je logicky strukturovaná, diplomantka situuje své téma do širšího odborného kontextu a přechází od obecnějších informací ke konkrétním, které jsou relevantní pro její oblast zájmu i pro praktický výzkum.

Téma je teoreticky i prakticky pojednáno velmi podrobně (místy však až příliš, viz dále).

Detailně je popsána a odůvodněná i výzkumná metoda. Autorka vysvětluje důvod sledování jednotlivých proměnných a jejich vliv na zkoumanou problematiku a zabývá se souvislostmi mezi nimi (např. mezi délkou praxe a mírou poučení o hlasové péči, výskytem poruch a cílenou péčí o hlas apod.), a dále komentuje výhody a nevýhody použitých metod, čímž projevuje schopnost analytického i syntetického myšlení.

Pokud jde o zpracování výsledků průzkumu, odpovědi respondentů uvádí autorka práce v kontextu jednotlivých otázek a na závěr tematického úseku i všechny společně pro celkový přehled. Sleduje konzistentnost odpovědí u jednotlivých respondentů a zamýšlí se nad možnými příčinami odpovědí. Výsledky usouvztažňuje s teoretickou částí a s výzkumy, z nichž v ní čerpala. Teoreticky zpracovává nový poznatek z průzkumu (viz pojem „hlasová gymnastika“ na str. 82).

Velmi pozitivně hodnotím, že diplomantka z vlastní iniciativy provedla pilotní testování (jednak technické funkčnosti dotazníku, jednak srozumitelnosti jeho obsahu) se dvěma různými skupinami respondentů.

Autorka si je vědoma různých výzkumných omezení (viz kapitolu Diskuse a doporučení pro praxi), jako je např. velikost vzorku, subjektivita odpovědí, rozsah a forma dotazníku (výzkum „na dálku“, obsažnost, nepřehlednost, technické možnosti). Na základě odpovědí z dotazníku je schopna reflektovat nepřesný způsob formulace jedné z otázek.

V práci jsou nastíněny další možnosti výzkumu (zprvé, zda je výskyt hlasových poruch častější mezi tlumočnickými než mezi netlumočnickými, a zadruhé, zda u tlumočnicků českého znakového jazyka existuje souvislost mezi věkem respondentů a označováním se termínem *hlasový profesionál*; tento druhý návrh, vycházející z odpovědí některých respondentů, svědčí o tom, že si je diplomantka vědoma vývoje v oblasti vnímání tlumočnické role).

Teoretické poznatky a výsledky provedeného výzkumu doplňuje diplomantka konkrétními zjištěními z vlastní praxe (absolvované kurzy, odborná praxe atd.), jimiž kompenzuje fakt, že (v rozporu se zadáním) pro účely práce nebyl cíleně konzultován hlasový profesionál.

Nedostatkem bakalářské práce Kateřiny Hronové je především výrazné nedodržení doporučeného rozsahu. Pečlivé a svědomité zpracování tématu je chvályhodné, autor by však měl být schopen dodržet stanovený rozsah, posoudit relevanci informací a určit priority. Prostor pro zestručnění spatřuji především v teoretické části popisující charakteristiky hlasu, s nimiž autorka v textu dále nepracuje, či v kapitole věnované organickým poruchám hlasu a jejich léčbě.

Pokud jde o v zadání uvedené srovnání se zahraniční praxí, relevantnějších výsledků by mohlo být dosaženo cíleným dotazováním na institucích, kde je hlasová výchova součástí studijních plánů místo náhodného výběru některých partnerských institucí, a stejným způsobem by mohlo být dosaženo srovnání se situací zahraničních tlumočnicků (o něž se autorka pokusila, data se jí však dotazníkovým šetřením – nikoli vlastní vinou – získat nepodařilo). Takovýto cílený průzkum by však patrně přesahoval možnosti bakalářské práce a zmapování situace v českém prostředí absencí zahraničních dat ke srovnání nijak zásadně neutrpí.

Poněkud nejasnou (byť dále v textu vysvětlenou) se ukázala být formulace jednoho z cílů práce, jímž bylo „popsat (...) jak [tlumočníci] hlas využívají“ – tuto formulaci lze chápat jako práci se silou a výškou hlasu, intonací apod., zatímco ve skutečnosti jde o hlasovou hygienu.

Spíše k diskusi je stylistická úroveň práce, konkrétně využívání první osoby singuláru pro referování k osobě autorky práce, které není dle mého názoru zcela v souladu se stávajícím českým územ. Na druhou stranu tento postup odpovídá trendu reflektování (nesporného) vlivu osoby/osobnosti badatele na samotný výzkum i interpretaci poznatků (totéž lze říci o vyjadřování osobních postojů či zkušeností autorky: „S tímto názorem souhlasím“, str. 117, či „Toto rozložení odpovědí mě nijak nepřekvapilo, neboť i ze svého okolí vím, že (...)“, str. 73 apod.). Zároveň tento způsob umožňuje podrobné sledování způsobu autorčina uvažování o výzkumném problému a postupu jeho řešení. Obecně je autorka schopna formulovat akademický text (až na drobné výjimky) odpovídajícími jazykovými prostředky.

Přínos bakalářské práce Kateřiny Hronové spatřuji jednak v kompilaci podrobných teoretických informací o hlasové problematice, jednak v zajímavém srovnání situace tlumočnicků mluvených a znakových jazyků a jejich odborné (hlasové) přípravy; obecně pak tato práce představuje krok směrem k užšímu kontaktu obou tlumočnických disciplín.

Nelze opomenout ani přínos vědeckého zpracování dosud spíše intuitivních poznatků, byť na malém, a tedy ne zcela reprezentativním vzorku.

Otázky k obhajobě:

- 1) V kapitole Diskuse a doporučení pro praxi (str. 134) je uvedeno: „Jiný potenciální výzkum by mohl prozkoumat, zda v oblasti tlumočnicků českého znakového jazyka existuje vztah mezi věkem respondentů a označováním se termínem *hlasový profesionál*.“ Mohla by autorka vysvětlit, z čeho usuzuje na takovouto souvislost, čím by mohla být dána a jak by k případnému výzkumu v tomto smyslu přistupovala?
- 2) V kapitole Doplnkové tlumočnické vzdělání (str. 99) autorka sděluje, že Komoru soudních tlumočnicků ČR v rámci svých rešerší neuvádí. Z čeho toto rozhodnutí pramení?

Závěr:

Doporučuji bakalářskou práci Kateřiny Hronové k obhajobě a navrhuji známku VÝBORNĚ.

V Praze 6. 6. 2022

Mgr. Marie Příbylová